

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Ve Tazminat Davaları

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi(AYİM) Türkiye'de askeri idari yargı alanında faaliyet gösteren tek mahkeme olmakla beraber Askeri İdari Yargı düzeni, ülkemiz yargı sisteminde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nce temsil edilen bir yargı düzenidir.

Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, T.C. Anayasa'sının 157nci maddesinden hukuki dayanağını alan; Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay ve Uyuşmazlık Mahkemesi ile birlikte özel surette görevlendirilmiş altı Yüksek Mahkemeden biridir.

Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Askerî olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile asker kişileri ilgilendiren ve askerî hizmete ilişkin idarî eylem ve işlemlerden doğan iptal ve tam yargı davalarında yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesidir.

İptal davaları, idarî bir işlemin iptalini,

Tam yargı yani tazminat davaları idari işlem ya da idari eylem sonucunda ihlal edilmiş bir hakkın yerine getirilmesini veya maruz kalınan bir zararın tazminini hedef alan davalardır.

Tam yargı davalarına örnek vermek gerekirse; araç devrilmesi sonucu ölüm ve yaralanma, başka bir askeri personelin diğer bir askeri personeli silahla yaralaması veya ölümüne sebebiyet vermesi, askeri eğitim ve tatbikatta yaralanma veya ölüm gibi eylemden kaynaklı tazminat davaları ile bir işlemin iptaline karar verilmesi nedeniyle açılan işlemde kaynaklı tazminat davaları, tam yargı davalarına örnek olarak gösterilebilir.

Tam yargı davalarında; dava konusu idari eylem ve işlemin hukuka aykırı olması ve davacının bu hukuka aykırı eylem veya işlem sonucunda zarara uğramış olması gerekmektedir.

İdarenin eylem veya işlemleri sonucunda hakları ihlal edilmiş olanlarındava açmadan önce izleyecekleri yol İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Dava açma süresi" başlığı altında düzenlenen 7. maddesine göre şu şekildedir;

"1.Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde

Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.

2. Bu süreler;

a) İdari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirim yapıldığı,

b) Vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyuşmazlıklarda: Tahakkuku tahsile bağlı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin; tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili merci veya komisyon kararının idareye geldiği;

Tarihi izleyen günden başlar.

3. Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren on beş gün sonra işlemeye başlar.

4. İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.

Bu konu 1602 Sayılı AYİM Kanununun 43/1nci maddesinin de ise şu şekilde düzenlemiştir; “İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde dava açmadan önce, bu eylemlerin yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde yetkili makama başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri lazımdır. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde bu konudaki işlemin tebliği tarihinden ve altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren altmış gün içinde tam yargı davası açabilirler.”

Tazminat davalarında uygulamada oldukça sık rastlanan sorunlardan birisi zamanaşımı konusudur. Bu yüzden açılacak davalarda öncelikli olarak eylem veya işlemin tarihine bakılmalı ve Kanunda belirtilen süre geçmemiş ise dava açılmalıdır.

Av. Mehmet Yaşar ŞAHİN